

محیط زیست؛

یک زن و هزار و یک مشکل

خود باید چالشهای طاقت‌فرسایی را، بویژه با گروهی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، از سر بگذرانند، لیکن این خانم معصومه ابتکار است که یکی از سنگین‌ترین وظایف اجرایی در ترکیب کابینه را بر عهده دارد.

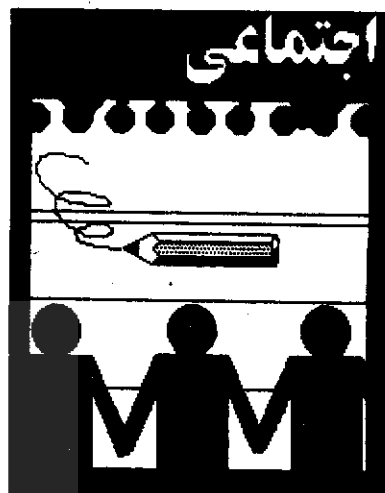
شاید برای بسیاری از مردم و حتی افراد تحصیلکرده اهمیت و وسعت کار سازمان حفاظت محیط زیست نامشخص باشد. در حالی که واقعیت درست نقطه مقابل این پندار قرار دارد. سازمان حفاظت محیط زیست طیف گسترده‌ای از وظایف و مسئولیتها را بر عهده دارد که آن را نه تنها رو در روی طبقات مختلف جامعه - از بساز و بفروش‌ها گرفته، تا

ما بعداً شاهد بودیم که سه خانم برای تصدی سه پست کلیدی برگزیده شدند که عبارتند از ۱- خانم معصومه ابتکار (معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت از محیط زیست) ۲- خانم اعظم نوری (معاون حقوقی و امور مجلس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) ۳- خانم زهرا شجاعی (مشاور وزیر و مدیر کل امور بانوان وزارت کشور).

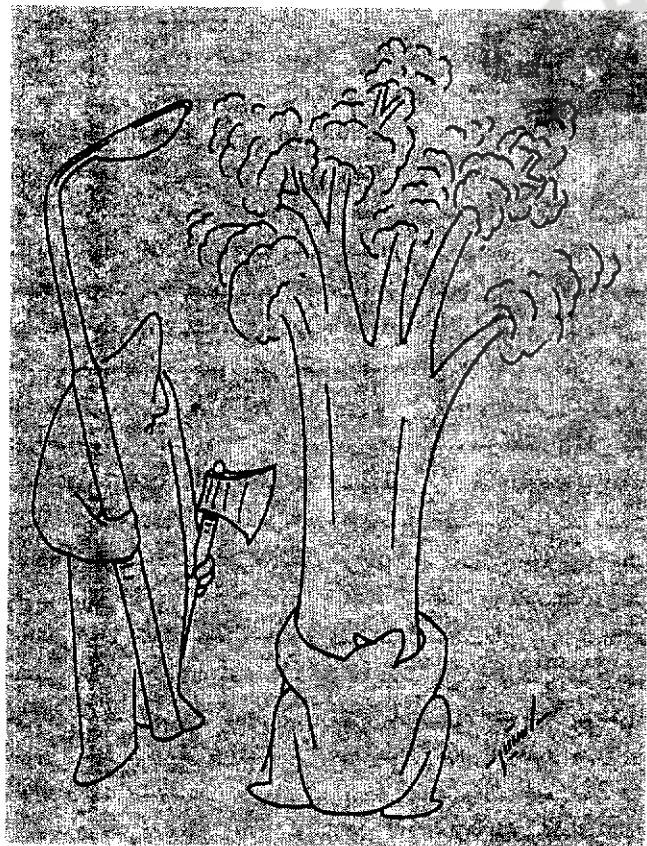
بنابراین اکنون سه زن در سه پست کلیدی چهار سال فرصت دارند به عنوان مظاهری از زنان تحصیلکرده ایران میزان توانمندی مدیریتی و صلاحیت اجرایی خود را به نمایش بگذارند. در این میان، سنگینی کار و دامنه وسیع مسئولیت‌های یکی از این

سه نفر، یعنی خانم معصومه ابتکار می‌تواند الگویی برای سنجش لیاقت، شایستگی، نوآوری، مقابله با مشکلات و خلاقیت زنان تحصیلکرده ایران باشد.

گرچه خانم اعظم نوری (معاون حقوقی و امور مجلس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی) به دلیل وجود آقای عطاءالله مهاجرانی در رأس وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و حساسیت‌هایی که برخی جناحهای سیاسی نسبت به پیشش و برنامه‌های ایشان دارند، احتمالاً بیش از سایر هم‌تایان

در جریان مبارزات پرهیجان هفتمین انتخابات ریاست جمهوری ایران زنان مشارکت بسیار فعالی داشتند. آقای سیدمحمد خاتمی نیز تقریباً در تمامی سخنرانیهای انتخاباتی خود ضمن ارج گذاری به مقام والای زن و تأیید توانمندیهای بالقوه زنان برای پذیرش و انجام مسئولیتهای اجتماعی، بر لزوم استفاده بیشتر از وجود زنان در اداره امور کشور تأکید می‌کرد. چنین روندی موجب شد مردم جامعه ما، به ویژه زنان، پس از انتخاب آقای سیدمحمد خاتمی به ریاست جمهوری به این باور برسند که در دولت ایشان خانم‌ها مصدر مشاغل مهمی خواهند شد. پس از اعلام نتایج انتخابات، تا زمانی که آقای خاتمی لیست وزرای پیشنهادی خود را به مجلس ارائه نکرده بود اخبار متعددی که بعضاً از منابع موثق صادر می‌شد حکایت از آن داشت که حداقل دو تا سه وزیر زن در هیأت دولت جدید حضور خواهند داشت. از جمله گفته می‌شد دست کم تصدی امور وزارتخانه‌هایی چون آموزش و پرورش و مسکن و شهرسازی به خانم‌های واجد صلاحیتهای لازم واگذار می‌شود. اما پس از معرفی کابینه مشخص شد جامعه زنان ایران نماینده‌ای در ترکیب هیأت وزرا ندارد. آیا عدم حضور زنان در هیأت دولت را باید به معنای نادیده گرفتن توانمندیهای زنان تحصیلکرده کشور تلقی کرد؟

سرمایه‌داران کردن کلفت - قرار می‌دهد، بلکه حتی موجب می‌شود سرپرست این سازمان در موارد بسیار ناگزیر باشد در مقابل وزرای کابینه نیز جبهه بگیرد:

● وقتی وزارت نفت تصمیم به احداث یک پالایشگاه یا احداث خطوط لوله نفت و گاز می‌گیرد این سازمان حفاظت محیط زیست است که باید نظر بدهد پروژه‌های مربوطه باعث نابودی محیط زیست می‌شود یا نه.

● وقتی وزارت معادن و فلزات تصمیم به بهره‌برداری از یک معدن یا احداث کارخانه‌ای برای فرآوری یک ماده معدنی می‌گیرد این سازمان حفاظت محیط زیست است که باید انطباق پروژه با مقتضیات زیست محیطی را مورد تأیید قرار دهد.

● وقتی وزارت صنایع مجوز صدور تأسیس یک واحد صنعتی را صادر می‌کند این سازمان حفاظت محیط زیست است که باید تأیید کند احداث واحد مذکور باعث تخریب محیط زیست نمی‌شود.

● وقتی وزارت مسکن و شهرسازی تصمیم به احداث شهرها و شهرکهای جدید می‌گیرد قبل از هر چیزی باید موافقت کارشناسان سازمان حفاظت محیط زیست را در زمینه عدم تأثیر مخرب پروژه‌ها بر محیط زیست کسب کند.

● وقتی وزارت راه و ترابری تصمیم به احداث یک بزرگراه، یک جاده آسفالتی معمولی یا حتی یک جاده شوسه می‌گیرد قبل از شروع کار می‌باید موافقت کارشناسان حفاظت از محیط زیست را جلب کند.

● وزارتخانه‌های کشاورزی و جهاد سازندگی نیز برای تغییر کاربری اراضی جنگلی، مزروعی، مراتع و دیگر عرصه‌های طبیعی باید موافقت کارشناسی سازمان حفاظت محیط زیست را کسب کنند.

● وزارت نیرو نیز برای احداث سدها و شبکه‌های آبیاری و بهره‌برداری از منابع آبیاری، رودها و یازیرزمینی، باید برنامه‌های خود را با سازمان حفاظت محیط زیست هماهنگ کند.

● اگر قرار باشد فرودگاه یا بندر جدیدی احداث شود نظریه کارشناسان سازمان حفاظت محیط زیست مبنی بر عدم تعارض این ساخت و سازها با حفظ سلامت محیط زیست ضروری است.

● اگر بهره‌برداری از آبریزان رودخانه‌ها، تالاب‌ها، دریاها و دریاچه‌ها بر اکوسیستم تأثیر سوء داشته باشد کارشناسان سازمان محیط زیست حق دارند مانع بهره‌برداری شوند.

● شهرداریها نیز باید در زمینه اجرای پروژه‌های

وظایف سازمان حفاظت محیط زیست در تعارض با امیال و منافع آب‌سرمایه‌داران، سازمانها و مؤسسات مختلفی قرار دارد. خانم ابتکار می‌تواند جلوی تخریب محیط زیست را بوسیله این گروه‌ها بگیرد؟

مختلف خود حتماً نظرات کارشناسی سازمان حفاظت محیط زیست را الحاظ کنند.

بطور کلی کمتر سازمانی است که برای اجرای طرحها و برنامه‌های خود نیازمند به هماهنگی با سازمان حفاظت محیط زیست و کسب موافقت کارشناسی آن نباشد. از طرفی قانون برای این سازمان در کنار وظایف گسترده‌اش، اختیارات وسیعی را پیش‌بینی کرده است. به عنوان مثال این سازمان می‌تواند یقه وزارت کشاورزی را بگیرد و ببرد چرا مصرف کودها و یا سموم شیمیایی که به آلودگی آب و خاک منجر شده، پیش از حد مجاز بوده است. یا وزارت جهاد را مورد مواخذه قرار دهد که چرا با تأسیس دامداری‌ها و مرغداری‌ها در مناطقی که سلامت محیط زیست را به خطر می‌اندازد موافقت کرده، یا مثلاً چرا در بهره‌برداری از جنگلها قواعد لازم برای بقای جنگلها رعایت نشده است؟

نقل قول تبصره از قانون برنامه پنجساله دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور که در زیر نقل شده به خوبی اهمیت وظایف، مسئولیتها و اختیارات سازمان حفاظت محیط زیست را نشان می‌دهد.

تبصره ۸۲-

الف- در طول برنامه دوم کلیه فعالیتهای اقتصادی و اجتماعی بایستی با رعایت ملاحظات زیست محیطی صورت گرفته و به این منظور اجرای موارد زیر الزامی است:

۱- طرحها و پروژه‌های بزرگ تولیدی و خدماتی باید قبل از اجرا و در مرحله انجام مطالعات امکان‌سنجی و مکان‌یابی براساس الگوهای مصوب شورای عالی حفاظت محیط زیست مورد ارزیابی زیست محیطی قرار گیرد.

۲- انجام هرگونه فعالیت صنعتی و معدنی باید با در نظر گرفتن اهداف توسعه پایدار در چهارچوب ضوابط استانداردهای زیست محیطی باشد.

۳- بهره‌برداری از منابع طبیعی کشور باید براساس توان بالقوه منابع محیط زیست و ظرفیت قابل تحمل محیط صورت گیرد به نحوی که ضمن بهره‌مندی صحیح از منابع طبیعی موجبات حفظ تعادل و تناسب محیط زیست فراهم شود.

۴- استفاده از انرژی در کشور باید از طریق تجدیدنظر در الگوی مصرف و کاهش در آلودگی سوختها صورت گیرد. ب- دولت مکلف است در طول برنامه دوم نسبت به کاهش میزان آلودگی هوای تهران، مشهد، تبریز، اهواز، اراک، شیراز و اصفهان در حد استاندارد سازمان بهداشت جهانی اقدام نماید.

آیین‌نامه اجرایی این تبصره توسط سازمان حفاظت محیط زیست و با همکاری دستگاههای ذیربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۸۳-

به منظور جلوگیری و رفع آلودگی منابع آب توسط فاضلابهای صنعتی، صنایع و کارخانجات واقع در شهرها و شهرکهای صنعتی موظفند نسبت به ایجاد و بهره‌برداری شبکه‌های جمع‌آوری و انتقال و تأسیسات تصفیه فاضلاب صنعتی براساس استانداردهای سازمان محیط زیست و با مشارکت و یا نظارت شرکتهای آب و فاضلاب استانها اقدام نمایند.

داستانهایی از گذشته

در سالهای اخیر یکی از پرنفوذترین مردان سیاسی کشور در رأس سازمان حفاظت محیط زیست انجام وظیفه می‌کرد، او اما نتوانست حریف برخی از وزرا و یا سازمانهای گردن کلفت دولتی شود. چند نمونه را به عنوان مثال ذکر می‌کنیم:

۱- سازمان حفاظت محیط زیست تأسیس پالایشگاه و پتروشیمی اراک را در محل کنونی آنها یک اقدام خطرناک زیست محیطی تشخیص داد، اما دیدیم که این پالایشگاه و پتروشیمی در همان محلی که نباید ساخته می‌شدند احداث شدند.

۲- سازمان حفاظت از محیط زیست هم با نحوه بهره‌برداری از معدن سرب زنجان و هم با روش فرآوری سرب شدیداً مخالف بود و با اذله فراوان ثابت کرد هم نحوه بهره‌برداری از معدن سرب

خطرناک است، هم نحوه حمل محصول خام به انبارها و پس از آن انتقال به کارخانه استحصال سرب، و هم شیوه کار کارخانه‌ای که این مواد را تبدیل به سرب می‌کند. اما نتوانست حریف وزارت معادن و فلزات شود. تنها کاری که انجام شد این بود که رئیس سابق سازمان حفاظت محیط زیست به عنوان اعتراض، از حضور در مراسم افتتاح رسمی کارخانه فرآوری سرب و روی زنجان خودداری کرد!

۳. در مسالهای گذشته تأسیسات صنعتی متعددی در آسیب‌پذیرترین مناطق دامنه‌های سلسله جبال زاگرس احداث شد. مأموران و کارشناسان حفاظت محیط زیست با دلایل علمی، مخرب بودن احداث اکثر آن صنایع را به اثبات رساندند اما ظاهراً تیغشان کندتر از تیغ احداث‌کنندگان صنایع بود!

۴. گیاهی به نام آژولا که از لحاظ تطبیق با شرایط اقلیمی ایران ناشناخته بود به کشور وارد شد بدون آنکه روح کارکنان و کارشناسان محیط زیست از آن با خبر باشد. آنان زمانی از وجود این گیاه غیر بومی در کشور آگاه شدند که مرداب انزلی زیر پوشش ضخیم این گیاه، از دریافت نور خورشید و اکسیژن برای تضمین بقای موجودات ساکن در خود محروم شد. سازمان حفاظت محیط زیست وزارت کشاورزی را که وظیفه قرنطینه گیاهی کشور را بر عهده دارد مسئول این وضع دانست اما وزارت کشاورزی زیربار قبول هیچ مسئولیتی نرفت.

شد و سال پیش، در زمستان ۱۳۷۴ مأموران شهرداری تهران برای مهیا کردن اراضی لازم جهت احداث مرتفع‌ترین برج تهران، درختان اقیابای یک درختستان بزرگ در تپه‌های کوی نصر (گیشا) را قلع و قمع کردند. اعتراض‌های سازمان حفاظت محیط زیست در این زمینه نه تنها ثمربخش نبود بلکه موجب شد مأموران شهرداری تهران عملیات احداث یک جاده کوتاه در داخل پارک پردیسان را که زیر نظارت و مدیریت سازمان حفاظت محیط زیست اداره می‌شود بگیرند و به این سازمان درس عبرت لازم را بدهند! عمده‌تقریباً در تمامی شهرهای بزرگ ایران باغات و

فضاهای اطراف شهرها که ریه تنفسی آنها محسوب می‌شود با اجازه شهرداریها تخریب می‌شود تا برای خانه‌سازی و آپارتمان‌سازی و شهرکسازی مورد استفاده قرار گیرد. سازمان حفاظت محیط زیست در راستای انجام وظایف قانونی خود همواره با تخریب این اراضی مخالفت می‌کند لیکن تقریباً همیشه، این شهرداریها هستند که برنده می‌شوند. در زمینه مبارزه با پدیده برجسازی نیز سازمان حفاظت محیط زیست

حریف شهرداریها و برجسازان گردن کلفت نشده است.

داستان تعارض وظایف و مسئولیتهای سازمان حفاظت محیط زیست با افراد حقیقی و حقوقی، و هم چنین وزارتخانه‌ها و سازمانهای دولتی و یا وابسته به دولت سر دراز دارد. اما گمان می‌کنیم همین مختصر بتواند سنگینی مسئولیتی را که در دولت آقای خاتمی بر عهده یک بانوی ۳۵ ساله گذاشته شده است نشان دهد. آیا خانم ابتکار خواهد توانست از آزمون بزرگ و بسیار دشواری که پیش رو دارد سرفراز بیرون آید؟ یافتن پاسخ این پرسش تنها در گروی دانش علمی و توانمندی شخص خانم ابتکار خلاصه نمی‌شود، حتی

حمایت شخص آقای رئیس جمهور از این معاون خود هم نمی‌تواند تضمین‌کننده موفقیت قطعی او باشد. شاید اگر خانم ابتکار از یک سلاح نیرومند اما کمتر شناخته شده کمک بگیرد بتواند نه تنها شایستگی زن ایرانی را در انجام مسئولیتهای سنگین به اثبات برساند، بلکه به روند فاجعه‌آمیز تخریب محیط زیست در کشورمان نیز پایان دهد. این سلاح کمتر شناخته شده از قدرت همیاری جامعه زنان ایران حاصل می‌شود. اگر خانم ابتکار بتواند مشارکت سازمان یافته و مؤثر زنان ایران را برای حفظ محیط زیست از تضرع سودجویی‌ها و سلیقه‌گراییها و سوء مدیریت‌ها و نداشتن کاربهای افراد و سازمان‌های مختلف جلب کند بی‌تردید این نکته را هم به اثبات رسانده است که زن ایرانی شایستگی قبول هرگونه مسئولیت دشواری را دارد.

در این جا اشاره به نکته ظریفی را ضروری می‌دانیم: خداوند غریزه حفاظت و حضانت را در زن پیش از مرد جای داده است. زنان فطرتاً بیش از مردان به کودکان مهر می‌ورزند و بدانها توجه می‌کنند. همچنین دیده‌ایم که زنان بیش از مردان، به گل و گیاه و یا هر مظهر دیگری که نشان از طبیعت دارد توجه می‌کنند. محیط زیست کل طبیعتی است که خداوند برای بقای نسل انسانها و جانوران آفریده، طبیعتی که فرزندان همین مادران به عنوان اصلی‌ترین میراث باید برای بقا

در اختیار داشته باشند. بر این اساس می‌توان گفت شاید واگذاری مسئولیت حفاظت از محیط زیست به یک زن که صرف نظر از میزان تحصیلات و تخصص، به هر حال مهر و عاطفه غریزی برای حضانت از موجودات آسیب‌پذیر را در فطرت خود نهفته دارد نقطه قوتی است که می‌تواند گردش امور در سازمان حفاظت محیط زیست را متحول کند.

واکنش زنان

نوشتیم مؤثرترین سلاح خانم ابتکار برای پیروز شدن در انجام مسئولیت سنگینی که بر عهده گرفته، استفاده از نیروی بسیار گسترده و کارساز هم‌جنسان

خود است. خانم ابتکار زمانی می‌تواند از این سلاح استفاده کند که زنان ایرانی، به ویژه زنان تحصیلکرده از اهمیت وجود یک محیط زیست سالم برای بقای نسلاها و هم چنین تحقق یک توسعه سالم و پویا آگاهی داشته باشند. آیا این آگاهی در بین زنان ایرانی وجود دارد؟ آیا زن ایرانی می‌داند در چند دهه اخیر به بهانه توسعه و آبادانی چه تخریب‌های وحشتناکی بر عناصر مختلف تشکیل دهنده محیط زیست (آب، هوا، خاک، جنگل، مرتع و ...) تحمیل شده است. آیا زن ایرانی می‌داند دامنه مسئولیتها و سنگینی وظایفی که بر دوش یک همجنس او به عنوان اولین معاون زن رئیس جمهور، پس از انقلاب اسلامی گذاشته شده چقدر است؟

برای آگاهی یافتن از میزان ادراک زنان تحصیلکرده ایرانی با تنی چند از آنان به گفتگو نشستیم که حاصل آنرا در ذیل از نظر آنان می‌گذرانیم. خانم دکتر ستاره میمنی فوق تخصص بیماریهای عفونی کودکان می‌گوید: «چون اولین باری است که یک خانم به عنوان رئیس سازمان حفاظت محیط زیست انتخاب شده است شاید برای مردم هنوز وظایف ایشان به درستی مشخص نباشد. با توجه به تخصص خانم ابتکار در زمینه نوروایمونولوژی و آلودگی هوا ایشان بتواند وظایف خود را ایفا کند. مسلماً چون آقای خاتمی بدون پیش ایشان را انتخاب نکرده‌اند و از توانایی ایشان آگاهی کامل داشته‌اند خانم ابتکار را انتخاب کردند. خانم ابتکار زنی هستند که لیاقت این مسئولیت و این کار را دارند و این عمل آقای خاتمی نشان داد که همانطور که وعده داده بودند از وجود زنان استفاده خواهند کرد و این انتخاب گام بزرگی برای تحقق این وعده بود. انتخاب خانم ابتکار کاملاً واقع بینانه و با توجه به صلاحیت علمی و اخلاقی خانم ابتکار بوده است.

خانم ابتکار چه در مقام معاون رئیس جمهور و چه در مقام رئیس سازمان حفاظت محیط زیست به خوبی از عهده مسئولیت بر خواهد آمد. ایشان به عنوان یک زن و یک مادر تمام نیروی خود را به کار خواهد گرفت که مردم ایران را از خطر آلودگی و نابودی محیط زیست نجات دهد. چون اصولاً زنان نسبت به این موضوعات حساس تر هستند و به اهمیت سالم سازی محیط توجه خاصی دارند. ما امیدواریم خانم ابتکار با تمام توانایی از عهده این مسئولیت خطیر برآید و این تصور که خانم‌ها از عهده کارهای

یک خانم تحصیلکرده: با توجه به حساسیت زنان نسبت به محیط زیست، خانم ابتکار اگر اراده و خلاقیت لازم را داشته باشد می‌تواند یک نهضت جدی برای مبارزه با تخریب کنندگان محیط زیست ایجاد کند.

سنگین بر نمی‌آیند بر طرف شود و در واقع این انتخاب گامی باشد برای انتخاب زنان در مشاغل مهم مملکتی. من در حدی که توانایی‌هایم اجازه دهد اگر خانم ابتکار احتیاج به مساعدت داشته باشد هرگونه کمکی که در جریان بهسازی محیط زیست لازم باشد انجام می‌دهم و به عنوان یک زن حاضر به کمک به ایشان هستم. من فکر می‌کنم حتی یک خانم خانه‌دار هم بتواند به ایشان کمک کند. ما از آقای خاتمی به خاطر این انتخاب تشکر می‌کنیم که اولین گام را در مورد استفاده از توانایی‌های زنان برداشته است و امیدواریم که به تناسب توانمندیهای خانم‌ها از آنها در امور مملکتی استفاده شود.

خانم راضیه زاهدی کارشناس ارشد روانشناسی می‌گوید: «در ایران اسلامی برای اولین بار است که یک زن به مقام معاون رئیس جمهور برگزیده شده است و با به عبارت دیگر بهتر است بگویم که اولین بار است که از زنان در امور مهم مملکتی استفاده می‌شود و این گام بزرگی برای تحقق امیال و آرزوهای زنان تحصیلکرده ایرانی است. انتخاب خانم ابتکار و دو خانم دیگر در پست‌های مهم کشورمان باعث افتخار زن ایرانی است. انتخاب خانم دکتر ابتکار به عنوان رئیس سازمان حفاظت محیط زیست بسیار پسندیده است چرا که در دنیا اغلب کار حفاظت از محیط زیست به دلیل احساس زنان و غریزه‌ای که خداوند در وجود آنها نهاده به زنان سپرده می‌شود، چنان که رئیس برنامه محیط زیست سازمان ملل هم یک زن است. اما به هر حال انتخاب یک زن برای احراز چنین مقام مهمی نشان داد که آقای خاتمی همانطور که بارها در سخنرانیهای خود اعلام کرده بود برای این قشر از جامعه ایرانی اهمیت و ارزش زیادی قائل است و

خوشبختانه فقط در حد حرف نبوده است. با توجه به این که آقای خاتمی از پیش وسیع و دانش کافی و اتکا به نفس فراوانی برخوردار است و بصیرت بالای ایشان را در انتخاب وزرا شاهد بودیم قطعاً انتخاب خانم ابتکار با توجه به مسئولیت‌های سنگینی که بر دوش او نهاده شده است و به عنوان یک زن باید کارهای بزرگی را برای حفاظت از محیط زیست انجام دهد بدون مطالعه نبوده و این انتخاب به خاطر صلاحیت علمی و تدبیر و دانش خانم ابتکار بوده است. خانم ابتکار همانطور که می‌دانیم دارای آگاهی‌های وسیع در زمینه محیط‌زیست است و من فکر می‌کنم که وی حتماً از عهده چنین مسئولیت بزرگی برخواهد

آمد و به همه ثابت خواهد کرد زن ایرانی هم می‌تواند کارهای مهم مملکتی انجام دهد. من به عنوان یک زن چنان که خانم ابتکار از زنان کمک بخواهد و احتیاج به همکاری و مساعدت داشته باشد با کمال میل به ایشان کمک می‌کنم.»

خانم طاهره ثابتی کارشناس علوم اجتماعی می‌گوید: «متأسفانه عده‌ای از مردم به خصوص زنان از مسئولیت‌هایی که بر دوش یک همجنس آنان گذاشته شده است مطلع نیستند و شاید حتی اطلاعی هم از اینکه سازمان حفاظت محیط زیست چه سازمانی است و یا رئیس آن چه کسی است نداشته باشند. اگر وظایف این سازمان به طور درست و کامل برای مردم مشخص شود در آن صورت مسئولیت رئیس این سازمان هم آشکار خواهد شد. انتخاب یک خانم به عنوان رئیس سازمان حفاظت محیط زیست و هم چنین معاون رئیس جمهور گام بزرگی برای مشارکت زن ایرانی در صحنه‌های مختلف کشور است و نشان از ارزش دادن به مقام زنان است که البته باید به دلیل این کار بزرگ، از آقای خاتمی تشکر کنیم. انتخاب خانم ابتکار کاملاً بادقت و واقع‌بینانه و جدی است و به هیچ وجه جنبه تشریفاتی ندارد و این انتخاب به دلیل دانش کافی که خانم ابتکار از آن بهره‌مند بوده انجام شده است. حفاظت از محیط زیست مسئله مهمی است که در تمامی کشورهای جهان به آن اهمیت می‌دهند حتی گروه‌هایی نیز برای محافظت از طبیعت وجود دارد که به صورت جدی با هرگونه تخریب مقابله می‌کنند. متأسفانه در این چند سال شاهد نابودی محیط زیست در کشورمان به طرق مختلف بودیم که شاید ناشی از ضعف مسئولین ذیربط در مورد اصل حفاظت از محیط زیست باشد که البته امیدواریم دیگر در کشور

شاهد تخریب محیط زندگی خود نباشیم و در صورت چنین مسئله‌ای دست به اقدام جدی در مورد هر گونه خرابی و آلودگی محیط زیست بزنیم. خانم دکتر ابتکار در چنین شرایطی آغاز به کار کرده است و طبقاً کار مشکلی را آغاز کرده است. اما به نظر من خانم ابتکار به دلیل زن بودن و غریز زنانه و مادرانه‌ای که دارد از یک طرف، و به دلیل آنکه معمولاً زنان به پاکی و عدم آلودگی بیشتر از مردان اهمیت می‌دهند، و باز به این جهت که دارای دانش لازمه در مورد محیط زیست است موفق خواهد شد. مهمتر از همه این است که خانم معصومه ابتکار در صورت موفقیت این واقعیت را اثبات خواهد کرد که زنان هم می‌توانند به عنوان معاون رئیس جمهور در عرصه سیاست و به عنوان رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در عرصه اجتماع موفق باشند.

موفقیت او دلیلی محکم بر لیاقت او و لیاقت زن ایرانی است و خانم ابتکار از همان ابتدا با صحبت‌هایش ثابت کرده که برای انجام وظایفش بسیار جدی است. من به عنوان یک زن از ته دل برای او آرزوی موفقیت دارم و اگر وی از زنان تقاضای مساعدت کند از هیچ کمکی فروگذار نمی‌کنم.

خانم مهرانگیز رافت کارشناس تغذیه می‌گوید: «قبول مسئولیت به عنوان معاون رئیس جمهور نمی‌تواند کار آسانی باشد و حتماً جدی است و از آن جایی که آقای خانمی مردی کاردان و با بینش وسیع هستند و این بینش و بصیرت را تا به حال و خصوصاً در انتخاب کابینه شاهد بودیم بنابراین انتخاب خانم ابتکار هم به عنوان معاون ایشان با مطالعه کافی بوده است. البته خانم ابتکار تنها زنی نیست که در این دوره انتخاب شده و دو خانم دیگر هم انتخاب شدند که آنها هم به نوبه خود مسئولیت سنگینی را بر دوش خواهند داشت. اما به نظر می‌رسد مسئولیت خانم دکتر ابتکار به مراتب بیشتر و یا سنگینتر از آنها باشد و در راه تحقق اهداف مربوطه باید سدهای زیادی را بشکند و موانع زیادی را پشت سر بگذارد. خانم ابتکار با تخصص نوروایمونولوژی و تخصص‌های دیگری که دارد صلاحیت لازم را برای انتخاب شدن و قبول این پست داشت و به نظر من در انجام این مأموریت که برای مدت چهار سال بر دوش وی نهاده شده موفق و سربلند خواهد بود. هر چند که به عنوان معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست امتحان بزرگی را در پیش دارد و این امتحان، امتحانی برای تمام زنان جامعه ایران خواهد بود و اگر روزی از خانم‌ها کمک بخواهد همه زنان به او کمک خواهند کرد. من به عنوان یک زن و یک مادر با تمام وجودم برای حفظ محیط زیست که محیط زندگی فرزندانم

خواهد بود تلاش می‌کنم و امیدوارم دیگر شاهد طرح‌های مخربی نظیر طرح بزرگراه تهران - شمال که بدون بررسی‌های کارشناسانه و رعایت اصول زیست محیطی است نباشیم و تنها بهره‌وری از طبیعت و سود حاصل از آن بدون رعایت و توجه به مبانی و اصول زیست محیطی مدنظر بعضی از افراد نباشد. قطع درختان چند صدساله و به جای آن کاشتن چند نهال کوچک و نابودی جنگل‌ها و محیط زیست جانوران همه از کارهای مخربی هستند که متأسفانه انجام شده و امیدواریم که تکرار نشود. طبقاً اگر خانم ابتکار در کار خود جدی باشد بسیاری از خانم‌های ایرانی در کنار او خواهند ایستاد و وی را در انجام وظایفش یاری

تحصیلی و شغلی خانمی را که عهده‌دار یکی از دشوارترین مسئولیت‌های اجرایی کشور شده است. از نظر خوانندگان می‌گذرانیم.

خانم دکتر معصومه ابتکار متولد سال ۱۳۳۹ و دارای مدرک تحصیلی دکترای ایمونولوژی از دانشگاه تربیت مدرس است. از سال ۱۳۵۹ در سمت سردبیری کیهان انگلیسی فعالیت جدی اجتماعی خود را آغاز کرد. مسئولیت‌های مهم وی پس از آن دوره عبارت است از: عضو هیأت رسمی ایران در سومین کنفرانس جهانی زن (نایروبی)، رئیس هیأت کارشناسی ایران در چهارمین کنفرانس جهانی زن (پکن)، عضویت در هیأت‌های متعدد اعزامی به کنفرانس‌های بین‌المللی،

رئیس شبکه ارتباطی سازمانهای غیردولتی زنان و عضو هیأت علمی دانشگاه تربیت مدرس و استادیاری این دانشگاه.

خانم دکتر ابتکار در زمینه تنظیم سیستم ایمنی، نوروایمونولوژی، شبکه‌های سایتوکاینی، اثر گاز خردل بر سیستم ایمنی و اثرات زیست محیطی گازهای شیمیایی تحقیقاتی ارائه داده است. وی با تسلط به زبان‌های انگلیسی، فرانسه و عربی در زمینه تدوین برنامه عمل ملی و دوره آموزشی سازمان بهره‌وری آسیا مشارکت داشته است و عضو هیأت مدیره انجمن آسم و آلرژی ایران، آکادمی علوم جهان سوم برای زنان و هیأت مؤسس و هیأت امنای مرکز مطالعات و تحقیقات مسائل زنان است.

خواهند کرد. اگر جامعه گمان می‌کند زنان ایران نسبت به تخریب محیط زیست حساس نیستند، سخت در اشتباه است. اگر حتی از خانم‌های باصلاح خانه‌دار هم در این مورد نظرخواهی شود ثابت خواهد شد هم اطلاعات آنها وسیع است و هم از تخریب محیط زیست دل پرخونی دارند. بنابراین خانم ابتکار اگر بخواهد، می‌تواند در زمینه جلوگیری از تخریب محیط زیست نهضتی بوجود آورد. فقط این مهم نیست که یک زن در رأس سازمان حفاظت محیط زیست قرار گرفته، نکته مهم این است که همه، و مخصوصاً زنان در مورد تخریب محیط زیست شدیداً احساس نگرانی می‌کنند.

سوابق و تحصیلات

در خاتمه این گزارش مختصری از سوابق